

Κος ΓΚΑΙΤΑΙΧ:

Ευχαριστώ πολύ κυρία Πρόεδρε. Θα επιχειρήσω μέσα σε περίπου 10 με 15 λεπτά να συνοψίσω αυτά που συζητήθηκαν στο δικό μας workshop, το οποίο κράτησε κι αυτό τρεις και πλέον ώρες, άρα είμαι βέβαιος ότι σίγουρα κάποια πράγματα ίσως παραληφθούν. Ελπίζω όμως όχι κάποια από τα βασικά.

Οινοτουρισμός λοιπόν και προστασία του αμπελοοινικού τοπίου. Το τοπίο μιας περιοχής είναι το αποτέλεσμα μιας παράλληλης δράσης της φύσης και των ανθρώπινων δραστηριοτήτων. Είναι το σύνθετο έργο της φύσης και του ανθρώπου, στο οποίο θεμελιώδη ρόλο παίζει η ιστορική διάσταση, καθώς το τοπίο δεν είναι στατικό αλλά εξελίσσεται δυναμικά μέσα στο χρόνο, ενοποιώντας τις περιβαλλοντικές και χωρικές συνιστώσες μίας γεωγραφικής ενότητας.

Το ελληνικό, παραδοσιακό, αγροτικό τοπίο εμπεριέχει ως αναπόσπαστα στοιχεία του το αμπέλι και την ελιά. Ιδιαίτερα μάλιστα το αμπέλι, το οποίο απαντάται σε ένα μεγαλύτερο εύρος κατανομής, τόσο στις πεδινές και παραθαλάσσιες περιοχές όσο και στις ορεινές. Μάλιστα, στο παραδοσιακό ελληνικό αγροτικό τοπίο, κυριαρχεί αυτό που λέμε το 'μωσαϊκό' των καλλιεργειών, όπου οι μικρο-ιδιοκτησίες είναι αναπόσπαστο κομμάτι της εικόνας που βλέπουμε.

Σε πάρα πολλές από τις περιοχές που έχουμε συστηματική αμπελουργία, υπάρχει και ένα αξιοσημείωτο οικολογικό ενδιαφέρον. Πέραν του ότι και η ίδια η αμπελοκαλλιέργεια έχει από μόνη της ένα οικολογικό ενδιαφέρον.

Από την Κρήτη, με τα διάσημα φαράγγια και τις αμπελοκαλλιέργειές της, τη Σαντορίνη με το ηφαίστειο και τα ιδιόμορφα αμπέλια της, μέχρι τη Μακεδονία με τα βουνά, τους υδροτόπους και φυσικά την αμπελοοινική της παράδοση.

Βλέπουμε δηλαδή την ταυτόχρονη παρουσία στους ίδιους ή σε γειτονικούς χώρους, της αμπελοκαλλιέργειας και των σημαντικού οικολογικού ενδιαφέροντος περιοχών. Οπότε και σε αυτή την περίπτωση μπορούμε να έχουμε μια δυνατότητα συνεργασίας ή εν πάση περιπτώσει

είναι διακριτή η συμπληρωματικότητα του οικοτουρισμού και του οινοτουρισμού.

Για τον οινοτουρισμό λοιπόν στη χώρα μας αλλά και αλλού, το τοπίο είναι ένας πολύτιμος φυσικός πόρος. Ένα αναγκαίο συστατικό για τη διεξαγωγή του.

Ακούσαμε και στην εισήγηση του David King αλλά και στην εισήγηση του κύριου Φρόνιμου, πόσο σημαντικό στοιχείο είναι το τοπίο και στη Βιρτζίνια αλλά και στην περίπτωση της Τοσκάνης. Ακούσαμε για τη σημασία του χώρου και του οινοποιείου αλλά και της ευρύτερης περιοχής και επίσης ακούσαμε ότι στην περίπτωση της Τοσκάνης, το τοπίο και η φύση αποτελούν βασικό πόλο έλξης, βασικό κίνητρο για τον επισκέπτη να πάει στην περιοχή εκείνη.

Ως εκ τούτου λοιπόν, η διαφύλαξη του τοπίου είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη των προγραμμάτων οινοτουρισμού. Δυστυχώς όμως οι μηχανισμοί προστασίας του τοπίου στη χώρα μας, καθώς και η εφαρμογή τους δεν είναι επαρκείς.

Μερικές ακόμα διαπιστώσεις του workshop που έγινε στις 3 Απριλίου αφορούν στα εξής παρακάτω σημεία. Η εξασφάλιση της γης για την αμπελουργία και η διαφύλαξη του τοπίου είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ανάγκη θεσμοθέτησης.

Είναι σαφές ότι υπάρχουν πολλές ελκυστικότερες και πιο προσοδοφόρες χρήσεις γης, οι οποίες καθώς είναι οικονομικά αποδοτικότερες, επικρατούν πάνω στις αγροτικές χρήσεις και δραστηριότητες. Τα παραδείγματα είναι πολλά. Δυστυχώς παντού στην Ελλάδα όπου η εκτός σχεδίου δόμηση είναι η πραγματικότητα, τα χωράφια είναι εν δυνάμει οικόπεδα.

Ωστόσο, σε σχέση με άλλες αγροτικές καλλιέργειες, η αμπελουργία κινδυνεύει λιγότερο και αυτό για πολλούς λόγους. Πρώτα-πρώτα υπάρχει συμβατότητα ανάμεσα στην αμπελουργία και τον τουρισμό, καθώς οι αγροτικές εργασίες που συνδέονται με την αμπελουργία είναι στην ακμή τους κυρίως εκτός της τουριστικής περιόδου.

Έτσι, η ελαιοκαλλιέργεια και η αμπελουργία εξακολουθούν να παραμένουν γιατί είναι συμβατές με την τουριστική δραστηριότητα, κάτι που δεν συμβαίνει με πολλές ετήσιες καλλιέργειες για παράδειγμα.

Όταν κάποιες καλλιέργειες είναι ασύμβατες με την τουριστική δραστηριότητα, οι άνθρωποι δουλεύουν για περισσότερα χρήματα στον τουρισμό τις ίδιες εποχές που θα δούλευαν στα χωράφια τους. Ένας άλλος λόγος είναι ότι το τελικό προϊόν, το κρασί, είναι απολύτως συμβατό με τον τουρισμό, καθώς συνδέεται με την ευζωία και την απόλαυση της ζωής, άρα και με την κεντρική ιδέα των διακοπών.

Ο οινοτουρισμός μπορεί να προωθηθεί όχι μόνο ως μία δραστηριότητα που προσφέρει χρήματα στην αμπελουργία, αλλά και ως μία δραστηριότητα που προσφέρει χρήματα στον τουρισμό. Δηλαδή είναι ένας τουρισμός υψηλής ποιοτικής στάθμης.

Επίσης, στο workshop το δικό μας συζητήθηκαν εκτενώς πολλά παραδείγματα που συνδέονται με την προστασία και διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος και με την αμπελουργία, άρα εμμέσως και με τον

οινοτουρισμό. Αυτός δηλαδή ο συνδυετικός κρίκος φυσικού περιβάλλοντος και οινοτουρισμού.

Αναφέρθηκε η σημασία του αμπελιού ως οικοσύστημα. Επίσης και η διάσταση της προστασίας της βιοποικιλότητας. Διότι η προστασία και ανάδειξη των οινοποιήσιμων ποικιλιών σταφυλιών, είναι στην πραγματικότητα μία δράση για την προστασία της βιοποικιλότητας.

Για παράδειγμα, εδώ που βρισκόμαστε, το λημνιό είναι μία σπάνια ποικιλία, η οποία τα τελευταία δέκα χρόνια από τα περίπου 2.000 στρέμματα στα οποία καλλιεργούνταν, έχει περιορισθεί περίπου στα 300 και έχει αντικατασταθεί από άλλες, πολύ πιο παραγωγικές ποικιλίες, όπως το μοσχάτο Αλεξανδρείας.

Ωστόσο, είναι αναγκαία η διαφύλαξη όλων των ποικιλιών των οινοποιήσιμων σταφυλιών και όχι μόνο, για τη διαφύλαξη της βιοποικιλότητας της αγροτικής παραγωγής.

Ενδιαφέρον είχε και η αναφορά που έγινε σε παραδείγματα που τεκμηριώνουν τη συμβολή της αμπελοκαλλιέργειας στην παρεμπόδιση της εξάπλωσης των δασικών πυρκαγιών. Είναι πραγματικά ένα πολύ ενδιαφέρον θέμα.

Κατά τις περσινές καταστροφικές φωτιές στην Πελοπόννησο, διαπιστώθηκε σε πολλές περιπτώσεις ότι τα αμπέλια που καλλιεργούνται στις παρυφές του δάσους λειτούργησαν ως ανεπίσημες αντιπυρικές ζώνες. Κι αυτό γιατί η φωτιά δεν μπορεί να επεκταθεί εύκολα στο αμπέλι, καθώς αυτό είναι μία καλλιέργεια απαλλαγμένη από ξερά χόρτα. Στο σωστό αμπέλι, το καλοκαίρι δεν υπάρχουν ξερά χόρτα.

Είναι κρίμα που δεν μπορούμε να δούμε τις καταπληκτικές εικόνες που μας έδειξε ο κύριος Σταυρακάκης στο workshop, όπου με τον πλέον παραστατικό τρόπο τεκμηριώνεται αυτή ακριβώς η δράση του αμπελιού στην προστασία του δασικού και όχι μόνο υπαίθριου τοπίου.

Επιπλέον, ο αντιπυρικός χαρακτήρας του αμπελιού έχει να κάνει με το ότι τα κλήματα έχουν αυξημένη υγρασία, ιδίως το καλοκαίρι που το αμπέλι βρίσκεται στην πλήρη παραγωγική ανάπτυξή του, που σημαίνει ότι περίπου 75% νερού υπάρχουν στους περισσότερους ιστούς, στο σταφύλι περίπου 75% με 80% και όλη η υπόλοιπη βλάστηση έως και 80% υγρασία.

Στα τελικά βασικά συμπεράσματα του workshop, θα πρέπει να δοθεί έμφαση στα εξής σημεία. Είναι γεγονός ότι σήμερα η αμπελουργία στην Ελλάδα βρίσκεται σε μία κρίσιμη καμπή. Και λόγω της ΚΟΑ και των πολλών αμπελώνων που ξεριζώνονται λόγω αυτής, αλλά και λόγω της οικιστικής επέλασης λόγω της έλλειψης χωροταξικού σχεδιασμού.

Είναι χαρακτηριστικό ότι σε κάποιες περιοχές, όπως στο νομό Ηρακλείου, τα τελευταία 20 χρόνια έχουν χαθεί σχεδόν οι μισοί αμπελώνες στο τελευταίο αυτό διάστημα.

Δεν θα ήταν λοιπόν υπερβολή να πούμε ότι η αμπελουργία αντιμετωπίζει τον κίνδυνο μίας νέας χωροταξικής φυλλοξήρας. Όπως η φυλλοξήρα απείλησε να καταστρέψει σε μεγάλο βαθμό και όντως κατέστρεψε την αμπελουργία στην Ελλάδα, έτσι και σήμερα η εικόνα της ελληνικής αμπελουργίας βρίσκεται στα πρόθυρα μίας δραματικής αλλαγής.

Η διαφορά βέβαια είναι ότι αυτή τη φορά οι προοπτικές δεν είναι μόνο καταστροφικές. Υπάρχει και η άλλη πλευρά. Καθώς αυτή η κρίσιμη καμπή που αντιμετωπίζει η αμπελουργία στην Ελλάδα, είναι και μία ευκαιρία. Δηλαδή από τη μια μεριά είναι μια κατάσταση η οποία σαφώς είναι απειλητική, από την άλλη έχει και τα χαρακτηριστικά της ευκαιρίας.

Δεν είναι τυχαίο ότι βλέπουμε σήμερα επιχειρηματίες που επενδύουν στην αμπελοκαλλιέργεια με πολλά χρήματα, με ενδιαφέρουσες ποικιλίες που πριν λίγα χρόνια δεν τις ήξεραν παρά ελάχιστοι. Υπάρχει μεράκι στην οينوαμπελουργία και αυτό φαίνεται. Δεν πάει κανείς εύκολα να γίνει νέος αγρότης, διότι αν αγοράσει ένα κτήμα, στην ουσία αγοράζει όπως ανέφερα και πριν ένα εν δυνάμει οικόπεδο.

Παρ' όλα αυτά, βλέπουμε πολλούς νέους επενδυτές στον χώρο της οينوαμπελουργίας. Δυστυχώς τις τελευταίες δεκαετίες όμως, στην ελληνική ύπαιθρο δεν καλλιεργήθηκαν μόνο αγροτικά προϊόντα, αλλά καλλιεργήθηκαν και προσδοκίες. Ψευδείς προσδοκίες. Προσδοκίες χωρίς αντίκρισμα, τουλάχιστον μακροπρόθεσμα, μέσω των επιδοτήσεων και των άλλων συναφών χρηματοδοτικών εργαλείων.

Στο μέλλον – και όταν λέμε μέλλον, όχι πολύ μακριά από το σήμερα – από το 2013 και μετά οι κυριότερες επιδοτήσεις για τους αγρότες θα είναι μόνο οι επιδοτήσεις για το περιβάλλον. Οι βασικές επιδοτήσεις τότε θα είναι για να προστατευθεί το περιβάλλον και θα έχουν σταματήσει εντελώς οι επιδοτήσεις παραγωγής των προϊόντων.

Επίσης δεν είναι καθόλου ουτοπικό να σκέφτεται κανείς ότι σε μία τέτοια μέσο-μακροπρόθεσμη κλίμακα, θα μπορούσε να γίνει συζήτηση και για την αλλαγή της ΚΟΑ. Και υπάρχει και ένα αντίστοιχο παράδειγμα, μέσω και πάλι του οικολογικού προβληματισμού στην περίπτωση της αλλαγής της αγροτικής πολιτικής στην ορζοκαλλιέργεια.

Δηλαδή, συμπερασματικά, στο εγγύς μέσο και σχετικά μακροπρόθεσμο μέλλον, προέχουσα θέση θα έχουν τα περιβαλλοντικά χρηματοδοτικά εργαλεία, αλλά θα πρέπει να δούμε και τα θεσμικά εργαλεία, τα οποία θα πρέπει να αναπτυχθούν κυρίως όσον αφορά τον χωροταξικό σχεδιασμό. Ευχαριστώ.